

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTiques I DE L'ADMINISTRACIÓ

ASSIGNATURA: 20855 RELACIONS INTERGOVERNAMENTALS (I GOVERNANÇA MULTINIVELL A LA UNIÓ EUROPEA) (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Segon cicle (optativa)

CURS ACADÈMIC: 2005/2006

Professor: Dr. Francesc Morata

Francesc.Morata@uab.es

I. Presentació i objectius

En el context europeu, l'Estat-nació es troba sotmès a una doble transformació, cap avall (descentralització) i cap amunt (integració europea). A partir dels diferents enfocaments teòrics i d'exemples concrets, aplicats tant als Estats com a la Unió Europea, l'assignatura ofereix els estris analítics necessaris per la comprensió dels esmentats processos seguint el fil conductor de les Relacions Intergovernamentals i, més concretament, de la Governança Multinivell. D'aquesta manera s'estudiarà l'estructura institucional de la UE i d'un conjunt d'Estats membres, els canvis institucionals institucionals recents i la interacció entre els diferents nivells de govern implicats en la formulació i la implementació de les polítiques públiques per tal d'esbrinar allò que entenem per. "europeització".

II. Organització del curs

El curs s'organitza a partir de les explicacions de classe, la revisió de les lectures a càrrec dels alumnes, el treball de biblioteca, la discussió dels temes a classe i la presència d'experts convidats. També s'inclou una visita d'estudis a les institucions europees.

III. Avaluació

L'avaluació final es basarà en treballs parcials d'auto-avaluació i en un examen o un treball final.

Nota: A més de la bibliografia general i obligatòria indicada en el programa, els alumnes disposaran d'una bibliografia específica per cada un dels temes que contindrà les lectures proposades i que s'oferirà a través de la web o del servei de fotocòpies.

IV Programa

Tema 1.

Presentació del curs. Relacions intergovernamentals, polítiques intergovernamentals i governança multinivell.

F. Morata, (1992), Relaciones Intergubernamentales y Políticas Públicas, *Documentación Administrativa*, 224/225.

Idem (2004), Gobernanza multinivel en la Unión Europea (introducción).

Tema 2.

Les transformacions de l'Estat. El model teòric: els trets característics de l'Estat-nació. Crisi o reestructuració de l'Estat?. L'impacte de la globalització. Impacte del procés d'integració europea. El procés d'uropeització de la política: les xarxes europees (*policy networks*). Teoria de la governance. Governança europea i governança de l'Estat. La governança multinivell.

Lectures obligatòries (o) i recomenades (r):

Tilly, Ch. (ed.), *La Formación de los Estados en la Europa Occidental*, cap. 1. (r)

M. Kahler i D. Lake (2003), Globalization and Governance, <http://pup.princeton.edu/chapters/s7659.pdf> (r)

R. Eichenberger and B.S. Frey (2002), "Democratic Governance for a Globalized World":

http://www.hertig.ethz.ch/LE_2003_files/Papers_and_Presentations/Frey_Globalisation_Kyklos.pdf (r)

J.A. Scholte (2004), "La globalización y el Auge de la Supraterritorialidad", a F. Morata et al., eds., *Globalización, Gobernanza e Identidades*, Barcelona, Fundació Pi i Sunyer (r).

F. Morata (1999), "Crisis del Estado y Gobernación cooperativa territorial", en F. Letamendía (coord.), *Nacionalidades y Regiones en la Unión Europea*, pp. 93-101 (o).

- (2000), "Governance europea y Políticas Públicas", a F. Morata (ed.), *Políticas Públicas en la Unión Europea*, Barcelona, Ariel (o).

- (2004), "Regiones y Gobernanza Multinivel en la UE" (a F. Morata, ed., *Gobernanza Multinivel en la Unión Europea*) (o)

J.P. Olsen (2002), *The many faces of Europeanization*, *Journal of Common Market Studies*, pp. 921-952 (o).

B. Kohler-Koch (2004), *Gobernanza interactiva: Las regiones en la red de la política europea* (a F. Morata, ed., *Gobernanza Multinivel en la UE*) (o).

Tema 3

Estratègies d'uropeització. La política regional; la política mediambiental; la política d'ocupació.

Lectures:

F. Morata (2000): "La política regional y de cohesión", a F. Morata (ed.), *Políticas públicas en la Unión Europea*, Barcelona, Ariel.

J. Adelantado i R. Gomà (2000), "Las políticas sociales", a F. Morata (ed.), *Ibidem*.

F. Morata (2002), "La Europeización de las políticas regionales de desarrollo agrícola y rural", C. Closa (coord.), *La Europeización del Sistema Político Español*.

N. Font (2001), "La Europeización de la Política Ambiental", a C. Closa (coord.), *La europeización del sistema político español*.

Knill, C. y Lehmkuhl (1999), "How Europe Matters...", <http://eiop.or.at/eiop/texte/1999-007a.htm>

Tema 4

Els canvis interns: les reformes estructurals de l'Estat a Europa. Reformes institucionals, tensions centre-perifèria i desenvolupament de les polítiques territorials. Fenòmens identitaris i demandes d'autonomia. Interdependència i interacció entre nivells de govern. Els nous Estats membres.

Lectures recomanades:

J. Loughlin (1999), "La Autonomía en Europa Occidental: un estudio comparado", en F. Letamendía (coord.), *Nacionalidades y Regiones en la Unión Europea*, pp. 109-140.

F. Letamendía (1999), "Los mapas europeos del poder regional", a F. Letamendía (coord.), cit.

Tema 5

Les variables internes: el sistema institucional, el policy-making, els estils polítics i les RIG formals i informals.

R. Agranoff (2004), "Autonomy, Devolution and Intergovernmental Relations", *Regional and Federal Studies*, 1, 2004.

Tema 6

Sistemes comparats (1)

Espanya: L'Estat de les Autonomies. El marc constitucional: el debat actual. Evolució i característiques de les RIG. El finançament de l'autonomia. L'impacte de la integració europea. El paper de les CCAA. La mobilització regional a Europa

Dossier Lectures:

F. Morata (2001), "El Estado de las Autonomías", a M. Alcantara y M.A. Martínez (coords.), *Política y Gobierno en España*, València, Tirant-lo-Blanch.

A. Castells (2000), "Autonomía y Solidaridad Interterritorial y Financiación Autonómica", *Papeles de Economía Española*, 83, pp. 37 i ss.

A. de la Fuente i X. Vives, eds. (2003), "El marco legal y el desarrollo del sistema autonómico", a *Políticas Públicas y Equilibrio Territorial*, Barcelona, Fundación BBVA-Institut d'Estudis Autonòmics.

Tema 7

Sistemes comparats (2)

La República Federal Alemanya. Els principis constitucionals i la pràctica del federalisme cooperatiu. Les relacions intergovernamentals: la cooperació institucionalitzada; la cooperació informal. El sistema de finançament. L'impacte de la integració europea i el paper dels Länder. La mobilització dels Länder a Europa.

Vid. Dossier Lectures +

T. Kovziride (2002), *Europeanization and Federation : institutional relationships in Belgium, Germany and Austria*, *Regional and Federal Studies*, 3.

C. Jeffery (2003), "Cycles of Conflict: Fiscal Equalization in Germany", *Regional and Federal Studies*, 4.

K.J. Nagel (2004), a F. Morata, ed., (2004), *Gobernanza Multinivel en la UE*, València: Tirant lo Blanch. (val pels altres països)

Tema 8

Sistemes comparats (3)

Bèlgica. La transformació de l'Estat unitari en Estat federal-"confederal". L'autonomia de les regions y les

comunitats. Un model plurinacional. Les relacions intergovernamentals. L'impacte de la integració europea i el paper de les regions.

Vid. Dossier Lectures +

J. Poirier (2002), « Formal Mechanisms of Intergovernmental Relations in Belgium », *Regional and Federal Studies*, 3.

M. Verdonck i A. McLeod (2003), "Patterns and Principles of Fiscal federalism in Belgium", *Regional and Federal Studies*, 4.

A. Sepos (2003), "EU Policy-Making in Federal States: the Case of Belgium", *Regional and Federal Studies*, 2.

D. Jacobs/M. Swyngedouw (2003), "Territorial and Non-Territorial Federalism: Reform of the Brussels Capital Region, 2001", *Regional and Federal Studies*, 2.

Tema 9

Sistemes comparats (4)

Itàlia: frustració sense reforma. Els principis del regionalisme italià. Evolució recent: un federalisme administratiu? El debat sobre la federalització de l'Estat. Els dos Pols i les "dues Itàlies". L'impacte de la integració europea i el paper de les regions.

Vid. Dossier lectures +

S. Fabbrini/M. Brunazzo (2003), "Federalizing Italy: The Convergent Effects of Europeanization and Domestic Mobilization", *Regional and Federal Studies*, 1.

Tema 10

Sistemes comparats (5)

França. El model d'Estat unitari. El sistema polític-administratiu: el paper de les elites. el centre a la perifèria; la perifèria al centre. Les relacions intergovernamentals. L'impacte del procés d'integració i el paper de les regions. La mobilització regional a Europa.

Tema 11

Sistemes comparats (6)

Gran Bretanya. Estat unitari i sobirania nacional. El sistema polític-administratiu. La *devolution* laborista a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord. L'impacte de la integració europea i el paper de les regions.

G.H. Horgan (2004), "Inter-institutional Relations in the Devolved Great Britain: Quiet Diplomacy", *Regional and Federal Studies*, 1.

R. Wilford et al. (2003), "Northern Ireland's Devolved Institutions: a Triumph of Hope over Experience?", *Regional and Federal Studies*, 1.

Tema 12

La mobilització territorial a la UE. Estratègies. La Governança territorial. Les vies de participació internes i externes. Les Oficines regionals. El Comitè de les Regions. La cooperació inter i transregional: el projecte d'Euroregió Pirineus-Mediterrani.

Lectures:

F. Morata (ed.) 2004, *Gobernanza Multinivel en la UE*.

- R. Ramon (2004), "El Comité de las Regiones", *Ibidem*

- Badiello (2004), "Las Oficinas regionales", *Ibidem*

- Hocking (2004), "Patrullando la Frontera"

J. A. Yoder (2003), "Bridging the EU and Eastern Europe: Cross-border Cooperation and Euroregions, Regional and Federal Studies, 3.

C.J. Schultze (2003), "Cities and EU Governance: Policy-takers or Policy-makers? Regional and Federal Studies, 1.

R. Ramon (2003), "La participació de Catalunya a la Unió Europea", a J. Urgell (dir.), Donar Protagonisme a Catalunya, Barcelona, Pòrtic.

Bibliografia general

Llibre recomanat:

F. Morata, ed. (2004), Gobernanza Multinivel en la UE, Valencia, Tirant lo Blanch.

Llibres complementaris:

F. Morata, ed. (2000), *Políticas Públicas en la Unión Europea*, Barcelona, Ariel.

F. Morata et al., eds. (2004), Globalización, Gobernanza e Identidades, Barcelona, Fundació Pi i Sunyer

Lectures complementàries:

Hooghe, L. (ed). (1996): *Cohesion Policy and European Integration: Building Multi Level Governance*, Oxford, Oxford University Press.

Keating, M. y Loughlin, J. (1996), *The Political Economy of Regionalism*, Londres, F. Cass.

Letamendía, F. (1999) (coord.), *Nacionalidades y Regiones en la Unión Europea*, Madrid, Fundamentos.

F. Morata i Etherington, J. (2003), *Global i Local*, Barcelona, Pòrtic.